

NOVES DADES SOBRE ELS NOLIDAE DE LA FAUNA CATALANA, AMB LA INDICACIÓ DE DUES ESPÈCIES NOVES.

per Albert Masó i Planas
Josep J. Péres De-Gregorio.

Posteriorment a la publicació per part dels autors de la revisió de les espècies catalanes de la família Nolidae Meyrick, 1862 (MASÓ i DE-GREGORIO, 1980), s'ha pogut estudiar més material, procedent de les recerques dels signants, d'altres companys de la SCL que l'han posat a la nostra disposició i de l'ordenació de material sense classificar, conservat a la col·lecció de lepidòpters del Museu de Zoologia de Barcelona (MZB). Hom destaca particularment la troballa de dues espècies noves per a Catalunya (Nola squalida Stgr i N. cucullatella L.) i les d'altres interessants o poc citades fins ara.

Agraïm molt cordialment la informació fornida pels companys Josep Cuello, Àngel García, Amadeu Gavalda, Albert Orozco, Ricard Orozco, Ignasi Romañá, Hervé de Toulgoët i Francesc Vallhonrat, així com les facilitats habituals que per a la preparació d'aquest estudi hem rebut dels amics Francesc Español i Oleguer Escolà, conservadors d'Entomologia del MZB.

Gènere Meganola Dyar, 1898

M. togatulalis Hb., 1976.

Bell-Lloc, VI-1981; Aiguafreda (Montseny), VII-1981 (Romañá leg.); Llorà (Finestres), V-1982; Sant Just Desvern (Serra de Collserola), IX (Gavalda & A. i R. Orozco leg.); poc freqüent.

M. strigula D. & S., 1775.

1 ex. de Viladrau, VI-1982 (García leg.). Segona troballa a Catalunya. Espècie rara.

M. albula D. & S., 1775.

Espècie molt comuna. A les localitats ja conegudes podem afegir: Llorà, VI i IX; Roses, V-VI; Susqueda i Viladrau (Guilleries), VI i IX; S. Just Desvern, VI (Gavalda & A. i R. Orozco leg.).

Gènere Nola Leach, 1815.

N. cucullatella L., 1758.

3 ex. recollits a Das (Cerdanya) (Vallhonrat leg.) i a

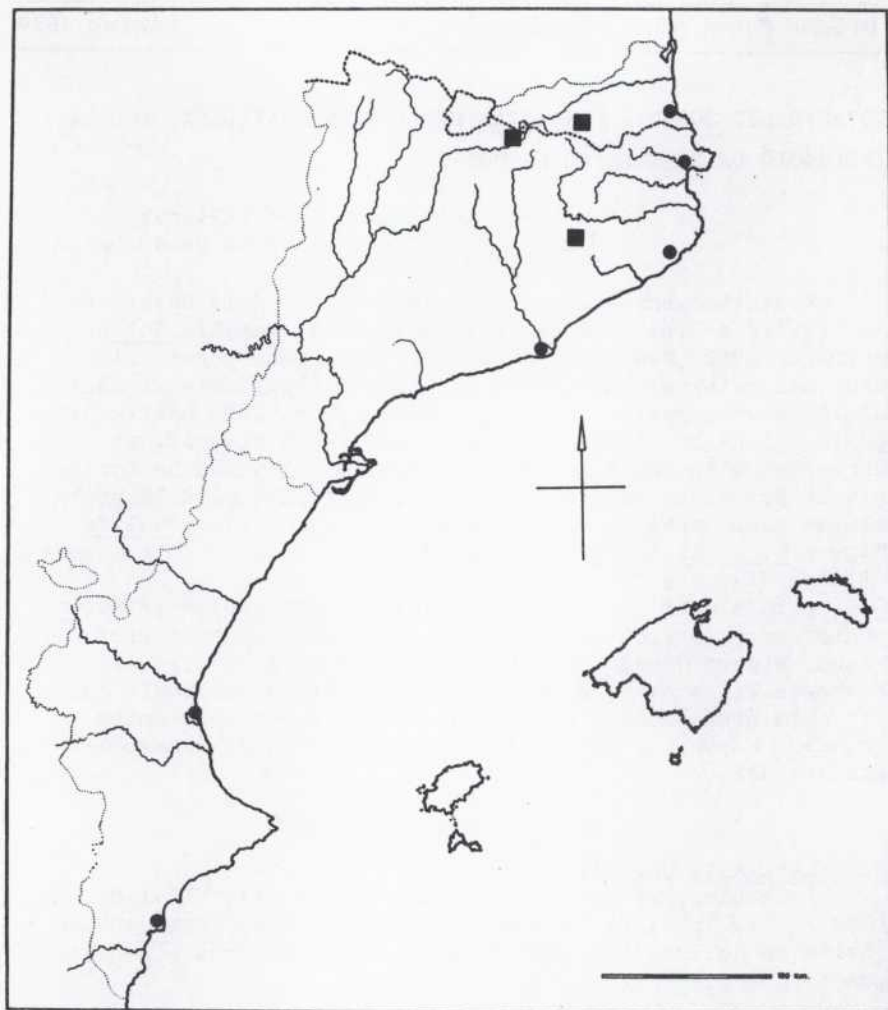

Figura 1.- Localitats de Nola cucullatella (■) i N. squalida (●), les dues espècies noves per a la fauna catalana.

Sant Hilari Sacalm (Guillerries) (García leg.), VII de 1982. Nova per a la fauna catalana; coneguda, però, de diverses localitats dels Pirineus Orientals i Centrals (DUFAY, 1961; RONDOU, 1933).

N. squalida Stgr., 1870.

Sèrie dels aiguamolls de Roses (Baix Empordà), V-VI i VIII-X de 1981 i 1982; 1 ex. de Bell-Lloch (Gavarres), VIII-1981: 1 ex. de L'Hospitalet de Llobregat, IX.1920 (Aguilar-Amat leg., col.SAGARRA del MZB). Espècie paludícola, nova per a la fauna catalana.

El conegut especialista francès H. DE TOULGÖET (1979) ha establert, havent examinat els tipus de totes tres, que les Nola squalida Stgr., 1870 (localitat típica: Màlaga, Andalusia), N. turanica Stgr., 1887 (localitat típica: Turquia) i N. henrioti Warnecke, 1937 (localitat típica: Sud-est de França, Marsella, Vall del Rhône), constitueixen en realitat una única espècie, molt polimòrfica externament a nivell local i individual, especialment pels dissenys i la forma de les ales anteriors. Es troba estesa per tota la conca mediterrània (Sud d'Europa, Marroc) fins l'Orient Mitjà, l'Índia, Turquia, Sikkim, Butan i potser Austràlia i Nova Guinea.

La raça turanica havia estat citada de Banyuls de la Marenda (Vallespir), VIII-1951, 1 ex. (DE LATHIN, DUFAY, 1961); i de la Dehesa del Saler (València) IV-V i VIII-X (BOLLAND, 1977). L'espècie sembla pròpia d'indrets litorals, tant humits (aiguamolls i estanys) com secs aprop de rius i rierols. Als primers, la seva planta hoste és l'arròs, el que fa explicable la seva distribució tant àmplia (TOULGÖET, op.cit.).

N. cicatricalis Tr., 1835.

1 mascle de L'Espluga de Francolí (Conca de Barberà), 17-V-1982 (Novellas leg., col.SAGARRA del MZB). Segona localitat catalana. Espècie rara.

N. subchlamydula Stgr., 1870.

Sèrie de Bell-Lloch, atreta per la llum, IV.1981 i 1982. Espècie molt primerenca i poc freqüent. Das (Cerdanya), VI (Vallhonrat leg.).

N. chlamydulalis Hb., 1813.

Sens dubte és el més comú de tots els nòlids. A les citacions ja conegudes, hom pot afegir les de Bell-Lloch (Serra de Gavarres), Llorà (Serra de Finestres), aiguamolls de Roses (Baix Empordà), L'Hospitalet de Llobregat (Baix Llobregat), totes dels autors excepte l'última, procedent de les col·leccions del MZB. S'han trobat exemplars de les dues generacions: la 1ª els mesos de V i VI, i la 2ª el mesos de VII i IX. Ha estat també recollit a la localitat menorquina de Port d'Addaia, VIII.1981 (J. Cuello leg.). Darrerament

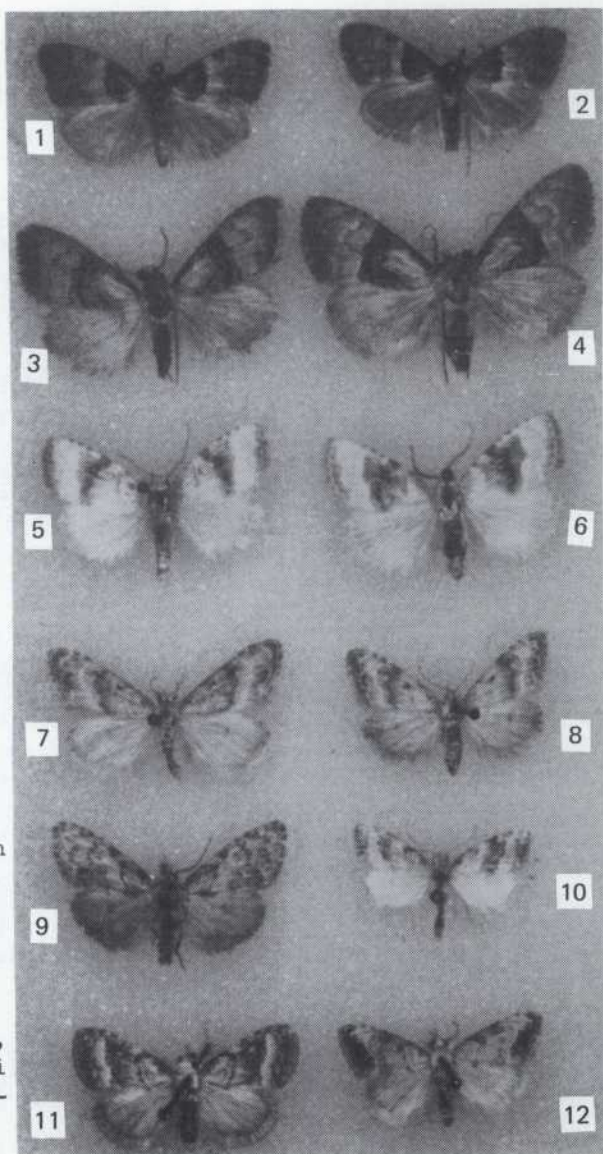

Figura 2.

En aquesta fotografia hi ha tots els nòlids dels Països Catalans que hem pogut reunir, encara que no es tractin en el present treball. La finalitat és posar a l'abast de tothom la figuració d'aquesta família que actualment està poc o erròniament representada. Tanmateix, esperem que contribueixi a evitar citacions equivocades.

1ª fila: Nola cucullatella. 1: ♂ ; 2: ♀ .

2ª fila: Meganola togatulis. 3: ♂ ; 4: ♀ .

3ª fila: Meganola albula. 5 i 6: dos ♂♂ .

4ª fila: Nola subchlamydula. 7: ♂ ; 8: ♀ .

5ª fila: 9: M. strigula, ♂ ; 10: N. squalida, ♂ .

6ª fila: 11: N. aerugula, ♂ ; 12: N. chlamytulalis, ♂ .

s'ha trobat a S. Just Desvern (Gavaldà & A. i R. Orozco leg.), IX de 1983.

N. thymula Millière, 1867.

3 ex. del IX de 1983 (Gavaldà & A. i R. Orozco leg.) capturats a S. Just Desvern. La primera citació de Catalunya després de les troballes de CUNÍ els mesos II a V a Montcada (Vallès occidental), publicades els anys 1874 i 1888.

Amb les troballes anteriors s'eleva a 10 els representants a Catalunya d'aquesta petita família. Cal, però, modificar el cens d'espècies ibèriques que fou donat anteriorment (MASÓ i DE-GREGORIO, op.cit.), deixant-lo en 11, doncs la N. tutularella Zny., 1927 no és sinó una raça ibero-marrocana de N. cucullatella, i pel que fa a N. cristatula Hb., espècie pròpia d'Europa Central i Oriental, les seves citacions cal que siguin fidelment comprovades. Tanmateix, només resta una espècie ibèrica per a trobar a Catalunya: N. confusalis H.-S., que viu a les fagedes i que vola els primers mesos de l'any.

BIBLIOGRAFIA

- BOLLAND, F. 1977. Découverte en Espagne de Celama turanica Stgr. Shilap, revista de Lepidopterologia, nº 19: 223-224. Madrid.
- CUNÍ, M. 1874. Catálogo metódico y razonado de los lepidópteros ...de Cataluña. Imprenta Tomàs Gorchs. Barcelona. (pàg.52).
- CUNÍ, M. 1888. Insectos observados en los alrededores de Barcelona. Anal.Soc.Esp.Hist.Nat., 1888 (pàg.170). Madrid.
- DUFAY, C. 1961. Faune terrestre et d'eau douce des Pyrénées-Orientales, VI: Lépidoptères. (pàg.101-103). Université de Paris. Lab.Arago. Hermann. Paris.
- MASÓ, A. i PÉREZ DE-GREGORIO, J.J. 1980. Revisió de la família Nolidae de la collecció del Museu de Zoologia de Barcelona. Boll.Soc.Hist.Nat.Balears, 24: 103-107. La Ciutat de Mallorca. Illes Balears.
- RONDOU, . 1933. Catalogue des Lépidoptères des Pyrénées. Ann.Soc.Entom.France, CII. París (França). Vegeu el volum II, pàg. 229.
- TOULGOËT, H. 1979. Nola squalida Stgr. et ses nombreux synonymes. Alexanor, XI(3): 133-141. París.

Adreça:

Ap. correus, 13.

Mataró (Maresme). CATALUNYA.